

LBRIS

We know
books

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GUÉNON, RENÉ

Ezoterismul creștin - Ordinele inițiatice și simbolismul profund al tradiției creștine / René Guénon; cuv. înainte: Jean Reyor; trad. din lb. franceză: Daniel Hoblea. - Ed. a 2-a - București: Herald, 2022

ISBN 978-973-111-954-0

I. Reyor, Jean (pref.)

II. Hoblea, Daniel (trad.)

2

Pentru noutăți și comenzi:

www.edituraherald.ro

office@edituraherald.ro

Tel: 021.319.40.60, 021.319.40.61

Fax: 021.319.40.59, 021.319.40.60

Mob: 0744.888.388, 0771.664.320

Pentru realizarea prezentului volum s-au folosit următoarele ediții ale lucrărilor lui René Guénon:

Aperçus sur l'ésoterisme chrétien, Éditions Traditionnelles, 1954
Saint Bernard, Publiroc, 1929

René Guénon

Ezoterismul creștin

Ordinele inițiatice și simbolismul
profund al tradiției creștine

Traducere din limba franceză:

DANIEL HOBLEA

EDITURA HERALD
București

Cuprins

SCURTĂ PRIVIRE ASUPRA EZOTERISMULUI CREȘTIN	9
CUVÂNT-ÎNAINTE	11
PARTEA ÎNTÂI STRUCTURA ȘI CARACTERISTICILE TRADIȚIEI CREȘTINE	19
I. Despre limbile sacre	21
II. Creștinism și inițiere	27
PARTEA A DOUA DESPRE CÂTEVA ORGANIZAȚII INIȚIATICE CREȘTINE	47
III. Păzitorii pământului sfânt	49
IV. Limbajul secret la Dante și la „Fedeli d’Amore” I	63
V. Limbajul secret la Dante și la „Fedeli d’Amore” II	81
VI. Noi considerații despre limbajul secret la Dante	93
VII. „Fedeli d’Amore” și „Curtile amorului”	101
VIII. Sfântul Graal	111
IX. Inima-sacră și legenda Sfântului Graal	131
SFÂNTUL BERNARD	141

barea ce va încolți în spiritul multor cititori când vor lua cunoștință de această mică lucrare: a rămas undeva viu ezoterismul, în puritatea dacă nu în integralitatea sa, în sânul creștinismului latin? Într-o notă redactată în ultimele luni ale vieții sale (decembrie 1949) și reprodusă în această carte (p. 44), René Guénon lua în considerare această posibilitate.

Cum am putea să ne îndoim? Ne gândim la cuvintele peste care nu trebuie să se treacă. Pe de o parte:

„... Și Eu îți spun ție că tu ești Petru și pe această piatră voi zidi Biserica Mea și porțile iadului nu o vor birui”¹.

Și pe de altă parte:

„... Dar Petru, întorcându-se, l-a văzut venind în urmă-i pe ucenicul pe care-l iubea Iisus, acela care la Cină se rezemase pe pieptul Său... Pe acesta deci văzându-l, Petru i-a zis lui Iisus: Doamne, dar cu El ce va fi? Zisu-i-a Iisus: Dacă vreau Eu ca acesta să rămână până voi veni, ce te privește? Tu urmează-Mă pe Mine! Ca urmare, a ieșit cuvântul acesta între frați, cum că ucenicul acela nu va muri; dar Iisus nu i-a spus că nu va muri, ci: Dacă vreau Eu ca acesta să rămână până ce voi veni, ce te privește?”²

Cu siguranță, opera lui René Guénon nu a contrazis aceste cuvinte.

Jean Reyor

PARTEA ÎNTÂI

STRUCTURA ȘI CARACTERISTICILE TRADIȚIEI CREȘTINE

¹ Mat. XVI, 18.

² Ioan, XXI, 20-23.

I

DESPRE LIMBILE SACRE¹

Am remarcat în trecere, de câțva timp², că lumea occidentală n-a avut la dispoziție o altă limbă sacră în afara ebraicii; acesta este, la drept vorbind, un fapt destul de ciudat și care necesită câteva observații; chiar dacă nu are pretenția de a rezolva diferitele chestiuni ce se pun în legătură cu acest subiect, faptul nu este lipsit de interes. Este evident că, dacă ebraica poate juca acest rol în Occident, e datorită filiației directe ce există între tradițiile iudaică și creștină și încorporării Scripturilor ebraice în Cărțile sacre ale creștinismului însuși; însă ne putem întreba cum se face că acesta nu are o limbă sacră care să-i aparțină în mod propriu, cazul său apărând, printre celelalte tradiții, ca realmente excepțional.

În această privință, e important înainte de toate să nu se confunde limbile sacre cu limbile în mod simplu

¹ Etudes Traditionnelles, aprilie-mai 1947.

² „Les racines des plantes”, în Etudes Traditionnelles.

liturgice¹: pentru ca o limbă să poată acoperi acest din urmă rol, e suficient, în fond, ca ea să fie „fixată”, ferită de variațiile continue pe care le suferă obligatoriu limbile ce sunt vorbite în mod obișnuit²; însă limbile sacre sunt în mod exclusiv cele în care sunt formulate Scripturile diferitelor tradiții. Se înțelege de la sine că orice limbă sacră este în același timp, și cu atât mai mult, și limba liturgică sau rituală a tradiției careia îi aparține³, dar reciproca nu este valabilă; astfel, greaca și latina pot foarte bine, la fel ca și câteva alte limbi vechi⁴, să joace rolul de limbi liturgice pentru creștinism⁵, dar ele nu sunt nicidecum limbi sacre; chiar dacă s-ar presupune că ele au putut avea odinioară un asemenea caracter⁶, acesta era, în orice caz,

¹ Asta cu atât mai mult cu cât am văzut un orientalist calificând araba drept „limbă liturgică”, care este, în realitate, o limbă sacră, cu intenția ascunsă, totuși destul de clară pentru cine știe să înțeleagă, de a deprecia tradiția islamică; și acest lucru nu este lipsit de legătură cu faptul că același orientalist a dus în țările de limbă arabă, de altfel fără succes, o adevărată campanie pentru adoptarea scrierii cu caractere latine.

² Preferăm să spunem aici limbă „fixată” mai degrabă decât limbă „moartă” cum se face de obicei, deoarece, atâta vreme cât o limbă este păstrată în uzanțele rituale, nu se poate spune, din punct de vedere tradițional, că ea ar fi realmente moartă.

³ Spunem liturgică sau rituală pentru că primul din aceste două cuvinte nu se aplică în mod propriu decât formelor religioase, pe când al doilea are o semnificație cu totul generală, care corespunde deopotrivă tuturor tradițiilor.

⁴ Mai ales siriaca, copta și slava veche, folosite în diverse Biserici orientale.

⁵ Firește, nu avem în vedere decât ramurile regulate și ortodoxe ale creștinismului; protestantismul sub toate formele sale, nefolosind decât limbi vulgare, nu mai are, prin chiar acest fapt, liturgie propriu-zisă.

⁶ Faptul că nu cunoaștem Cărțile sacre scrise în aceste limbi nu ne permite să înlăturăm în mod absolut această supoziție, căci au existat cu siguranță în Antichitate multe lucruri ce n-au ajuns până la noi; există, desigur, probleme ce ar fi foarte dificil de rezolvat în prezent, ca de pildă, în ceea ce privește tradiția romană, aceea a adevăratului caracter al *Cărților Sibiline*, ca și aceea a limbii în care au fost redactate.

valabil în tradițiile dispărute, cu care creștinismul nu are în mod evident niciun raport de filiație.

Absența limbii sacre în creștinism devine și mai frapantă când se remarcă faptul că, chiar pentru ceea ce ține de Scripturile ebraice, al căror text primitiv există totuși, nu se folosesc „oficial” decât traducerea greacă și latină¹. Cât privește Noul Testament, se știe că textul său nu este cunoscut decât în greacă și că pe acesta se bazează toate versiunile în alte limbi, chiar în ebraică și în siriacă; or, cel puțin în cazul Evangheliilor, e, desigur, imposibil să se admită că aceasta ar fi adevărata lor limbă, vrem să spunem cea în care au fost pronunțate înseși cuvintele lui Hristos. E posibil totuși ca ele să nu fi fost scrise niciodată în mod efectiv decât în greacă, fiind transmise anterior, în limba originară, pe cale orală²; dar, în acest caz, se poate pune întrebarea de ce nu s-a făcut fixarea în scris, atunci când ea a avut loc, și în această limbă; și ar fi foarte greu să se răspundă la această întrebare.

Oricum ar fi, problema nu este lipsită de inconveniente în anumite privințe, căci numai o limbă sacră poate să asigure invariabilitatea riguroasă a textului Scripturilor; traducerea variază, inevitabil, de la o limbă la alta și, în plus, ele nu pot fi niciodată decât aproximative, fiecare limbă având moduri de expresie proprii ce nu corespund întocmai celor ale altora³; chiar atunci când redau cât

¹ Versiunile Septuaginta și Vulgata.

² Această simplă remarcă cu privire la transmisiunea orală ar trebui să fie suficientă pentru a reduce la zero toate discuțiile „criticilor” asupra pretenției date a Evangheliilor, și ea ar fi într-adevăr suficientă dacă apărătorii creștinismului n-ar fi ei înșiși mai mult sau mai puțin afectați de spiritul antitraditional al lumii moderne.

³ Această stare de lucruri favorizează atacurile „exegeților” moderniști; chiar dacă ar exista texte în limba sacră, asta nu i-ar împiedica, fără îndoială, să le ia în discuție ca niște profani ce sunt, dar cel puțin atunci ar fi mult

mai bine cu puțință sensul exterior și literal, ele ridică, în orice caz, multe obstacole pătrunderii altor sensuri mai profunde¹; și se pot înțelege de aici unele dintre dificultățile cu totul speciale pe care le prezintă studiul tradiției creștine pentru cine nu vrea să se limiteze la simple aparențe mai mult sau mai puțin superficiale.

Firește, asta nu înseamnă nicidecum că n-ar exista cauze pentru care creștinismul are acest caracter excepțional de a fi o tradiție fără limbă sacră; dimpotrivă, ele există cu siguranță, dar trebuie să se recunoască faptul că nu apar în mod clar la prima vedere și e necesar, fără îndoială, pentru a ajunge la ele, un travaliu considerabil pe care nu intenționăm să-l întreprindem; de altfel, aproape tot ce se leagă de originile creștinismului și de primele sale perioade este, din nefericire, învăluit în multe obscurități. S-ar putea, de asemenea, pune întrebarea dacă nu există un anumit raport între acest caracter și un altul ce nu este aproape deloc mai puțin singular: creștinismul nu posedă echivalentul părții în mod propriu „legale” a altor tradiții; acest lucru este într-atât de adevărat încât, pentru a suplini această lipsă, el a trebuit să adopte spre folosință vechiul drept roman, căruia i-a adus de altfel adăugiri, dar care, pentru a-i fi proprii, nu-și aveau în plus sursa în Scripturile înseși².

mai ușor, pentru toți cei ce mai păstrează ceva din spiritul tradițional, să nu se creadă obligați să țină cont de pretențiile lor.

¹ Acest lucru e vizibil în special pentru limbile sacre ale căror caractere au o valoare numerică sau în mod propriu hieroglică, care are adesea o mare importanță din acest punct de vedere, și din care, evident, nu subzistă nimic în urma unei traduceri oarecare.

² S-ar putea spune, folosindu-se un termen împrumutat din tradiția islamică, că creștinismul nu are *shariyah*; acest lucru este cu atât mai remarcabil

Apropiind aceste două stări de fapt, pe de o parte, și amintindu-ne, pe de altă parte, că, așa cum am remarcat în alte ocazii, anumite rituri creștine apar într-un fel ca o „exteriorizare” a unor rituri inițiatice, ne-am putea chiar întreba dacă creștinismul originar nu era, în realitate, ceva foarte diferit față de tot ce se poate gândi actualmente, dacă nu în ceea ce privește doctrina însăși¹, cel puțin în privința scopurilor în vederea cărora a fost constituit². În ce ne privește, n-am vrut aici decât să punem aceste întrebări, cărora nu pretendem, desigur, că le-am dat un răspuns; dar, dat fiind interesul pe care-l prezintă în mod evident sub mai multe raporturi, ar fi de dorit să se găsească cineva care să aibă la dispoziție timpul și mijloacele pentru a întreprinde cercetările necesare în această privință și să poată, într-o zi sau alta, să le aducă unele lămuriri.

bil cu cât, în filiația tradițională ce se poate numi „abrahamică”, el se situează între iudaism și islamism, care, dimpotrivă, au o *shariyah* foarte dezvoltată.

¹ Sau, poate ar trebui mai degrabă să se spună, în ceea ce privește partea doctrinei ce a rămas în general cunoscută până în zilele noastre; aceasta nu s-a schimbat, cu siguranță, dar e posibil să fi existat și alte învățături, anumite aluzii ale Părinților Bisericii nepărând să poată fi înțelese altfel; eforturile făcute de moderni pentru a minimaliza importanța acestor aluzii nu dovedesc, în fond, decât limitările propriei lor mentalități.

² Studiul acestor chestiuni ar duce și la aceea a raporturilor creștinismului primitiv cu esenianismul, care este de altfel destul de puțin cunoscut, dar despre care se știe cel puțin că a constituit o organizație ezoterică încorporată iudaismului; s-au spus despre această chestiune multe lucruri fanteziste, însă ea ar merita să fie examinată în mod serios.

II

CREȘTINISM ȘI INIȚIERE¹

Nu avem intenția să revenim aici asupra chestiunilor ce privesc caracterul propriu al creștinismului, deoarece credem că tot ceea ce am spus în acest sens în diferite ocazii, fie chiar mai mult sau mai puțin incidental, ar fi cel puțin suficient pentru a înlătura orice echivoc în această privință². Din păcate, a trebuit să constatăm în ultimul timp că n-a fost așa, ci, dimpotrivă, în spiritul unui număr destul de mare dintre cititorii noștri s-au produs, în legătură cu

¹ Etudes Traditionnelles, septembrie, octombrie-noiembrie și decembrie 1949.

² Nu putem să nu fim uimiți văzând că unii au găsit că *Aperçus sur l'Initiation* (Scurtă privire asupra inițierii, trad. Roxana Cristian, Florin Mihaescu, Ed. Herald, 2022 - n. red.) ar privi mai mult și în mod mai direct creștinismul decât alte lucrări ale noastre; îi putem asigura pe aceștia că aici, la fel ca în altă parte, n-am considerat că trebuie să ne referim la el decât în măsura în care acest lucru era strict necesar pentru înțelegerea expunerii noastre și, se poate spune, în funcție de diversele chestiuni pe care le aveam de tratat pe parcursul ei. Nu mai puțin uimitor este faptul că unii dintre cititorii ce ne-au asigurat totuși că au urmărit constant și cu atenție tot ce am scris au crezut că au găsit în această carte ceva nou în această privință, pe când, dimpotrivă, asupra tuturor punctelor pe care ni le-au semnalat, n-am făcut pur și simplu decât să reproducem unele considerații dezvoltate deja în câteva dintre articolele noastre apărute anterior în *Le Voil d'Isis* și *Etudes Traditionnelles*.

acest subiect, confuzii mai degrabă regretabile, fapt ce ne-a indicat necesitatea de a aduce din nou unele precizări asupra anumitor puncte. Nu putem face de altfel acest lucru decât cu regret, deoarece trebuie să recunoaștem că n-am simțit niciodată vreo înclinație de a trata în mod special acest subiect, din mai multe motive, dintre care primul este obscuritatea aproape impenetrabilă ce învăluie tot ceea ce se raportează la originile și la primele perioade ale creștinismului, obscuritate atât de mare încât, dacă se reflectează bine, pare să nu fie pur și simplu accidentală, ci dinadins căutată; e de reținut, de altfel, această remarcă în legătură cu ceea ce vom spune în continuare.

În ciuda tuturor dificultăților ce rezultă dintr-o asemenea stare de lucruri, există totuși cel puțin un punct ce pare neîndoielnic, care de altfel n-a fost contestat de niciunul dintre cei ce ne-au prezentat observațiile lor, ci pe care, dimpotrivă, câțiva s-au sprijinit pentru a-și formula unele dintre obiecții: anume că, departe de a fi doar religia sau tradiția exoterică cunoscută astăzi sub acest nume, creștinismul avea la originile sale, atât prin riturile lui, cât și prin doctrină, un caracter esențialmente ezoteric și, în consecință, inițiativ.

Se poate găsi o confirmare în acest sens în faptul că tradiția islamică apreciază creștinismul primitiv ca fiind în mod propriu o *tariqah*, adică, în fond, o cale inițiativă, și nu o *shariyah* sau o legislație de ordin social ce se adresează tuturor; și acest lucru e într-atât de adevărat încât, mai târziu, a trebuit să se suplinească lipsa acestei legislații prin constituirea unui drept „canonic”¹

¹ În această privință, nu e, poate, lipsit de interes să se remarce faptul că, în arabă, cuvântul *qanūn*, derivat din greacă, este folosit pentru a de-

ce n-a fost, în realitate, decât o adaptare a vechiului drept roman, așadar ceva ce vine în întregime din exterior și nicidecum o dezvoltare a ceea ce era conținut de la început în creștinismul însuși.

E de altfel evident că nu se găsește în Evanghelie nicio prescripție care să poată fi privită ca având un caracter într-adevăr legal în sensul propriu al acestui cuvânt; în special formula binecunoscută: „Dați Cezarului ce este al Cezarului...”, ni se pare semnificativă în această privință, căci ea implică în mod formal, pentru tot ceea ce este de ordin exterior, acceptarea unei legislații complet străine tradiției creștine, anume a aceleia ce exista în fapt în mediul în care aceasta a luat naștere, prin chiar faptul că creștinismul era atunci încorporat în Imperiul Roman. Aceasta ar fi, cu siguranță, o lacună dintre cele mai grave dacă creștinismul ar fi fost atunci ceea ce a devenit mai târziu; însăși existența unei asemenea lacune ar fi nu doar inexplicabilă, ci într-adevăr de neconceput pentru o tradiție ortodoxă și regulată, dacă această tradiție ar trebui realmente să comporte un exoterism ca și un ezoterism, și chiar dacă ea ar trebui, s-ar putea spune, să fie aplicată înainte de toate domeniului exoteric; dimpotrivă, dacă creștinismul avea caracterul pe care l-am pomenit, acest lucru se explică cu ușurință, căci nu e vorba nicidecum de o lacună, ci de o abținere intenționată de a interveni într-un domeniu care, prin definiție, nu putea să-l privească în aceste condiții.

Pentru ca acest lucru să fi fost posibil, trebuia ca Biserica creștină, la începuturi, să-și fi constituit o organi-

semna orice lege adoptată din rațiuni pur contingente și nefăcând parte integrantă din *shariyah* sau din legislația tradițională.